

ترکیه، اقلیم کردستان عراق و سوریه، دستاوردهای ماندگاری را در تغییر نگاه به مرز به عنوان یک فرصت و نه یک تهدید رقم زد. مرز ترمچین پیرانشهر را می‌توان نمونه عینی و کاملی از راهبرد دولت به مرز دانست. بواسطه برقراری ارتباط به کما رفتن جمهوری اسلامی ایران

با اقلیم کردستان عراق، مرز ترمچین احیا شد. میزبانی از زائرین اربعین حسینی در این مرز و توسعه و شکوفایی زیرساخت‌های این پایانه مهم موجب شد تا ترمچین جهشی قابل ملاحظه را تجربه کند. ساماندهی پایانه مرزی بازارگان، بهره‌برداری از زیرساخت‌های عمرانی

پایانه رازی و سرو، موافقت با بازگشایی مرز جدید در سلماس، سردشت و اشنویه از جمله دستاوردهایی است که در دولت سیزدهم رقم خورد. توسعه راه‌های منتهی به مرز از طریق آماده‌سازی زیرساخت‌ها جهت اتصال خوبی به مرز رازی تا مرسین ترکیه و مرز ترمچین به اقلیم کردستان

عراق تا سوریه در این دوره پیگیری و عملیاتی شد. به دنبال حضور هیأت‌های تجاری اقتصادی آذربایجان غربی در ترکیه، اقلیم کردستان عراق و سوریه، علاوه بر تحقق روانسازي مبادلات مرزی به عنوان دستاوردی ملموس و مؤثر در رشد

صادرات، ایجاد بازارچه‌های مرزی در چالدران و سردشت و بازگشایی مرزهای جدید نیز مورد توافق قرار گرفت. در آخرین مورد نیز در نشست استانداران مرزی ایران با کردستان عراق مقرر شد وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و مسئولین اقلیم کردستان عراق

با بغداد هماهنگی‌های لازم در راستای ایجاد مرز کلاشین - سیدگان و رسمی شدن مرز کیله سردشت انجام دهند. دولت و آذربایجان غربی با راهبرد دولت مردمی در شکوفایی مرزها، امید داریم تا با تداوم این امر مهم، آبادانی و پیشرفت مرزهای این خطه از ایران عزیز بیش از پیش تأمین شود.

با «ایران» تشریح کرد

اقتصاد مرزنشینان

مرزنشین کولبری ۲۲ هزار و ۳۸۲ با جمعیت تحت پوشش ۵۷ هزار و ۳۸۰ نفری است که در رویه مزبور، صرفاً واردات صورت می‌پذیرد.

بازگشایی گذرگاه‌های مرزی و به تبع آن بازارچه‌های مرزی چه تأثیری در توسعه امنیت و تأمین هزینه‌های اقتصادی و اجتماعی جوامع محلی برجای خواهد گذاشت؟

در حقیقت، بازگشایی گذرگاه‌های مرزی به رشد صادرات و واردات در منطقه منجر شده و همزمان با افزایش تردد مسافران از دو سوی مرز، توسعه گردشگری و فعال‌سازی کسب‌وکارهای خدماتی و رفاهی، افزایش سرمایه‌گذاری، توسعه زیرساخت‌ها و افزایش قدرت خرید ساکنین مناطق مرزی، کاهش قاچاق و تردهای غیررسمی و ایجاد امنیت مردمی در مناطق مرزی با توجه به کاهش شکاف درآمدی مناطق مرزی با شهرهای پیرامونی و... رخ خواهد داد.

چه تغییری در ساماندهی وضعیت کولبران حاصل شده؟

در طول مرز استان، رویه کولبری صرفاً با توجه به مصوبه هیأت محترم وزیران از سال ۱۳۹۶ در شهرستان‌های پیرانشهر،

صنعت و معدن و گمرک را به منظور برخورداری از تخفیفات ناشی از واردات کالا راه‌اندازی کند. در همین راستا نیز کارگزاری‌هایی جهت بهره‌مندی خانوارهای کولبر که در شعاع ۲۰ کیلومتری از نوار مرزی سکونت دارند، ایجاد شده است.

آیا بازگشایی مرزها تأثیر مثبتی در معیشت کولبرها یا جمعیت مرزنشین ایجاد کرده؟ آیا ارائه کارت مرزنشینی و معاینه کولبری توانسته بخشی از مشکلات معیشتی آنها را حل و فصل کند؟

توجه بفرمایید که کولبری در جوار شغل کشاورزی و یا هر اشتغال که ساکنین مناطق مرزی دارند ارائه می‌شود. در حقیقت یک کمک معیشتی برای مرزنشینان کولبر در نظر گرفته شده تا خانوارها حداکثر در ماه تا سقف دو میلیون و هفتصد هزار تومان از تخفیفات در سود بازرگانی برخوردار گردند. شورای ساماندهی مبادلات مرزی استان و استانداری در تلاشند تا کلیه مناطق مرزی استان از تسهیلات مزبور در همجواری با

کشورهای ترکیه و عراق برخوردار شوند. خوشبختانه لایحه ساماندهی کولبران و مرزنشینان توسط مجلس شورای اسلامی

با کشورهای آذربایجان، ترکیه و عراق فعال هستند. ورود و خروج کالا از این پایانه‌ها مختص به استان نبوده و کالاها از اقصی نقاط کشور از مسیر این پایانه‌ها به کشور وارد و خارج می‌شوند. بنابراین مطابق آمار اعلامی از گمرکات استان، سال ۱۴۰۲ صادرات سایر گمرکات از این پایانه‌ها ۲/۵۴۶ میلیارد دلار، ترانزیت خارجی از مبدأ گمرکات استان ۳/۵۴۰ میلیارد دلار، ترانزیت خارجی به مقصد گمرکات استان ۴/۵۹۶ میلیارد دلار، ترانزیت داخلی از مبدأ گمرکات استان ۱۷/۱۲ میلیارد دلار؛ کارنه‌تیر خارجی از مبدأ گمرکات استان ۹/۶۲۸ میلیارد دلار محاسبه شده است. پایانه مرزی بازارگان نیز به عنوان بزرگترین پایانه مرزی کشور که در حوزه ورودی به کشورهای عضو اتحادیه اروپا نیز محسوب می‌شود، بالاترین رقم صادرات و واردات و ترانزیت و... را به خود اختصاص داده است.

باتوجه به لزوم تقویت زیرساخت‌های مرزی، چه اقداماتی در این حوزه عملیاتی شده و یادگار حال انجام است؟ شورای ساماندهی مبادلات مرزی استان

دستگاه‌های ایکس‌ری به‌منظور کاهش زمان ایستایی و تسهیل و روان‌سازی ورود و خروج ناوگان تجاری، از اهم موضوعاتی است که شورای ساماندهی مبادلات مرزی استان در دستور کار خود قرار داده و اقدامات اساسی نیز تاکنون صورت گرفته است. همچنین برنامه ریزی‌های لازم جهت استقرار دستگاه‌های ایکس‌ری در کلیه مبادی مرزی استان به‌عمل آمده و تلاش می‌شود تا موانع موجود در تردد ناوگان حمل‌ونقل در محورهای مواصلاتی به مبادی مرزی استان رفع گردد. در همین راستا، سرمایه‌گذاری توسط دستگاه‌های متولی امر در مسیر منتهی به پایانه مرزی رازی و ترمچین بعد نرم‌افزاری نیز، شورای ساماندهی مبادلات مرزی استان در حال انجام است.

استان گزارشات دستگاه‌های متولی امر و فعالین اقتصادی در قالب کارگروه‌های مختلف شورای گفت‌وگو دولت و بخش خصوصی، کارگروه توسعه صادرات غیر نفتی و شورای ساماندهی مبادلات مرزی استان را اخذ کرده و مسائل و مشکلات در واردات و صادرات را از وزارت کشور و وزارتخانه‌های ذیربط پیگیری می‌کند. در همین راستا، نشست‌های مختلف مقام عالی استان با رئیس کل گمرک ایران و رئیس سازمان راهداری و... در سال ۱۴۰۲ نشست کارگروه شورای ساماندهی مبادی ورودی و خروجی به‌منظور بررسی مسائل و مشکلات هر یک از پایانه‌های مرزی استان در محل هر یک از پایانه‌های مرزی استان برگزار شده و منتج به مصوبات نشست ۳۲ شورای ساماندهی مبادی ورودی و خروجی مرزهای زمینی کشور که بر هر یک از دستگاه‌های تکالیفی را تعیین نمود. در این راستا، این در حالی است که شورای ساماندهی مبادلات مرزی استان با توجه به برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت که برای هر یک از مصوبات دارد با اولویت‌بندی و سبب به پیگیری موضوعات و مصوبات اقدام می‌کند.

میرآباد و سردشت به جهت مسدود شدن فعالیت معابر (پنک - قاسم‌ش و میتوش) اجرایی می‌گردد. در سال ۱۴۰۲، ۱۴ میلیون دلار واردات با رویه کولبری انجام گرفته و در ۲ ماهه سال جاری ۳ میلیون دلار کالا وارد استان شده است.

در حقیقت، کولبران مذکور از تخفیفات سود بازرگانی ابلاغی ناشی از آن بهره‌مند می‌گردند و استانداری در تلاش است تا جهت بهره‌مندی کلیه کولبران از تسهیلات موجود در آیین ذریبط، سامانه جامعی توسط اداره کل

اخبار به تصویب رسیده و دستگاه‌های ذریبط در فرایند تدوین آیین‌نامه اجرایی قرار داشته و استان، نظرات خود را به صورت منسبوسه به وزارت کشور ارسال کرده است.

بازگشایی گذرگاه‌های مرزی تا چه حد توانسته در افزایش ارتقای ظرفیت مسیره‌های صادراتی ایفای نقش کرده و میزان صادرات و واردات از گذرگاه‌ها را افزایش دهد؟

در حال حاضر ۶ پایانه مرزی در همجواری

به‌طور میانگین در هر ماه، در مرکز استان و یا در مبادی مرزی استان با اعضای ذریبط برگزار می‌شود. این شورا دو بُعد سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، روند عملکرد هر یک از پایانه‌ها و بازارچه‌های مرزی را مورد پیگیری و ارزیابی قرار می‌دهد. در حوزه سخت‌افزاری، ایجاد ابنیه و مستحقات مرزی جهت تسهیل تشریفات گمرکی و حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در راستای پشتیبانی لجستیکی از توسعه مبادلات تجاری با کشورهای همجوار و استقرار

اصلاحات هندسی در گذرگاه، توقف‌های چند روزه به کمترین میزان رسید؛ به گونه‌ای که حالا در اغلب روزهای سال شاهد تردد روان کامیون‌ها به‌جز در تعطیلات مناسبتی مانند عید قربان و... در گذرگاه دوغانون هستیم.»

طبق گفته مدیرکل گمرک مشهد و ناظر گمرکات خراسان رضوی، «یکی از عوامل مؤثر در کاهش ترافیک‌های چندروزه و تعطیلی‌های پردرهم‌ساز در گذرگاه دوغانون به افزایش ساعت کاری آن بازمی‌گردد. پیشتر ساعت کاری این گذرگاه از ساعت ۷ صبح آغاز شده و تا ۲ بعدازظهر ادامه داشت. اما حالا با مدیریت صحیح، ساعت کاری دوغانون افزایش پیدا کرده و از ساعت ۷ صبح تا ۱۱ شب فعالیت دارد. در همین راستا با افزایش ساعت کاری این گذرگاه، دیگر شاهد توقف‌های طولانی و چندین روزه در مرز نبوده و صادرات و واردات به سهولت و بدون هیچ گونه ترافیک سرسام‌آوری انجام می‌شود.»

جعفری ادامه می‌دهد: «بیش از نیمی از کل صادرات ایران و صادرات خراسان رضوی به افغانستان از طریق مرز دوغانون انجام می‌شود. گذرگاهی بین‌المللی و توسعه یافته‌تر نسبت به گذرگاه‌های دیگر با کشور افغانستان که به دلیل قدمت دیرینه ارتباطات میان‌تجاری دو کشور، از اهمیت ویژه‌ای در حوزه تجارت بین‌الملل برخوردار است.»

افزایش صادرات از «دوغانون»
وی به آمار صادرات کالا در سال جاری اشاره کرده و می‌گوید: «میزان صادرات کالا از گمرکات خراسان رضوی طی دو ماهه ۱۴۰۲، معادل ۵۵۱ هزار تن و به ارزش ۳۰۴ میلیون دلار است که نسبت به مدت مشابه در سال ۱۴۰۲، در وزن ۳۷۷ درصد افزایش و ارزش دلاری ۲۱۹ درصد رشد داشته است. همچنین، از کل ارزش صادرات غیرنفتی در دو ماهه ۱۴۰۲، رقم ۲،۹۹۱ چمدانی و رقم ۱۴،۳۴۲ هزار دلار از محل بازارچه‌های مرزی است. این در حالی است که سهم صادرات استان خراسان رضوی، بدون احتساب صادرات چمدانی، از صادرات کل کشور از لحاظ وزن و ارزش دلاری به ترتیب ۲،۳ درصد و ۳،۸ درصد است.»

مدیرکل گمرک مشهد و ناظر گمرکات خراسان رضوی می‌افزاید: «صادرات تجاری استان خراسان رضوی از گمرک دوغانون در دو ماهه اول سال ۱۴۰۲، ۲۹۹ تن به ارزش ۳۲،۳۶۷ هزار دلار است که در مدت مشابه سال ۱۴۰۲، ۷۷،۶۹۷ تن به ارزش ۲۳،۵۸۴ هزار دلار صادرات انجام شده است. همچنین صادرات بازارچه‌ای استان خراسان رضوی از دوغانون، در ۲ ماهه ۱۴۰۲، ۳۱،۴۲۳ تن کالا به ارزش دلاری ۱۲،۹۶۹ است که در مدت مشابه سال ۱۴۰۲، ۲،۹۱۵ تن کالا به ارزش ۱،۲۲۰ هزار دلار صادرات انجام شده است.»

افزایش صادرات واردات
این مقام مسئول با اشاره به استمرار دو دهه خشکسالی در استان بویژه منطقه سیستان و تعطیلی کلیه مشاغل وابسته به آب تصریح می‌کند: «در چنین شرایطی، تعداد مددجویان نهادهای حمایتی افزایش پیدا کرده و مهاجرت ساکنان و اهالی منطقه به دیگر استان‌های کشور پدید آمد. برای رفع این مشکل به پیشنهاد استان و با هدف ایجاد اشتغال دائم و پایدار برای مرزنشینان، دولت سیزدهم مصوب کرد تا هر یک از مرزنشینان ساکن در شعاع ۵۰ کیلومتری مرز بتوانند در هفته معادل ۴۰۰ دلار ماهیانه ۱۶۰۰ دلار کالا در قالب طرح‌های کوله‌بری خرده‌فروشی

از بازارچه‌های مرزی صادرات و واردات داشته باشند که در نوع خود اقدامی بدیع در میان استان‌های مرزی محسوب می‌شود. طبق گفته مدیر بازارچه‌های مرزی استان سیستان و بلوچستان، در حوزه بازارچه مرزی «میلک» نیز قوانین مرز رسمی حاکم بود که با درایت مسیر جایگزین و با رویه و قوانین بازارچه، تعداد ۲۳۰۰ دستگاه تریلی در سال ۱۳۹۹ به تعداد ۴۹۱۶ دستگاه در سال ۱۴۰۲ افزایش پیدا کرد. نکته قابل توجه اینکه تنها در سه ماهه نخست سال جاری بیش از ۴۲۰۰ دستگاه تریلی صادرات به کشور مقابل انجام گرفته است.

رونق اشتغالزایی پایدار
«علی میر» به افتتاح بازارچه مرزی دریایی پسپاندر اشاره کرده و به «ایران» می‌گوید: «این بازارچه علاوه بر مبادلات مرزی با کشور پاکستان می‌تواند زمینه مبادله با کشورهای افریقایی، هند و حوزه خلیج فارس را فراهم کند. همچنین با بازگشایی معبر دوم در بازارچه مرزی میرجاوه (معبر سیمان)، محل تردد کامیون‌های حامل سیمان تریلر بار و... از معبر دیگر کالاهای تجاری جداسازی شده و با این اقدام رشد ۱۵۰ درصدی صادرات از این بازارچه نسبت به سنوات گذشته حاصل شده و جابه‌جایی اقلام کولبری نیز سرعت بیشتری گرفته است.» مدیر بازارچه‌های مرزی استان سیستان و بلوچستان در آخر می‌افزاید: «از طریق افزایش و در بازارچه‌های مرزی استان در ۳ ماهه نخست سال جاری، ارزش دلاری ۴۴۰ تن کالا به کشورهای همسایه صادر شده است. همچنین برنامه‌ریزی و اتخاذ تصمیم برای واردات دام زنده از مرزهای شرقی و دریایی استان در شرایط تحریمی موجود، تأثیر بسزایی در تأمین گوشت مورد نیاز کشور و جلوگیری از افزایش و ثبات قیمت آن ایفا کرده است. این در حالی است که واردات دام از بازارچه‌های مرزی استان که در سال ۱۳۹۹ تعداد ۴۳۴ هزار رأس بود که طی سال‌های ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و سه ماهه ۱۴۰۲ در دولت سیزدهم به ترتیب ۵۶۴/۹، ۱۳۰/۹۹۲/۳، ۶۰۰/۱۳۵/۳، ۰۷۸/۳۳۰/۳ رأس دام سبک و سنگین وارد کشور شده که این میزان، نسبت به دولت گذشته رشد قابل توجهی داشته است.»

۳۰۴
میلیون دلار

میزان صادرات کالا از گمرکات خراسان رضوی طی دو ماهه ۱۴۰۲، معادل ۵۵۱ هزار تن و به ارزش ۳۰۴ میلیون دلار است که نسبت به مدت مشابه در سال ۱۴۰۲، در وزن ۳۷۷ درصد افزایش و در بازارچه‌های مرزی استان در ۳ ماهه نخست سال جاری، ارزش دلاری ۲۱۹ درصد رشد داشته است

+

صادرات تجاری استان در دو ماهه سال ۱۴۰۲

درصد تغییرات		دو ماهه ۱۴۰۲		دو ماهه ۱۴۰۲	
ارزشی	وزنی	ارزش (هزار دلار)	وزن (تن)	ارزش (هزار دلار)	وزن (تن)
۳۷	۲۸	۳۲,۳۶۷	۹۹,۳۰۰	۲۳,۵۸۴	۷۷,۶۹۷

صادرات بازارچه‌ای

درصد تغییرات		دو ماهه ۱۴۰۲		دو ماهه ۱۴۰۲	
ارزشی	وزنی	ارزش (هزار دلار)	وزن (تن)	ارزش (هزار دلار)	وزن (تن)
۹۴۳	۹۷۸	۱۳,۹۶۹	۳۱,۴۳۳	۱,۳۲۰	۲,۹۱۵

صادرات چمدانی

درصد تغییرات		دو ماهه ۱۴۰۲		دو ماهه ۱۴۰۲	
ارزشی	وزنی	ارزش (هزار دلار)	وزن (تن)	ارزش (هزار دلار)	وزن (تن)
۲۳	۱۸۶	۲	۲	۹	۱